

AFIRMAREA

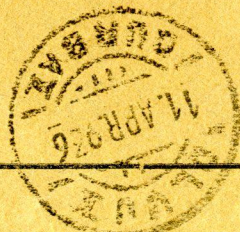
AN. I.

APRILIE 1936.

No. 2

N. BRANA

REDACTIA ȘI ADM.: SATU-MARE, STR. MOLDOVEI 53. — Lei 8 exemplarul.

A F I R M A R E A

APARE LUNAR

AN I.

APRILIE 1936

No. 2.

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU și OCTAVIAN RULEANU.

SUMAR:

OCTAVIAN RULEANU :	<i>Ceva despre glorie</i>
PETRU ȚIUCRA, PRIBEAGUL :	<i>Vechimea elementului românesc din Sătmăr</i>
CONST. GH. POPESCU :	<i>Simplu mijloc de parvenire</i>
ALEXANDRU NICORESCU :	<i>Prin templul amintirii (versuri)</i>
IOAN LUCA :	<i>Gânduri de igienă rurală</i>
D. HINOVEANU :	<i>Intâlnire în vis (versuri).</i>
GAVRIL SOLOMON :	<i>Caracter și cuvânt de onoare</i>

INCRESTĂRI

PROBLEME. *Lucian Bretan*: Noul Cod Penal Român „Regele Carol II.” și Procedura Penală. *Zeno Spârchez*: Touring Clubul Român și pitorescul regiunii Sătmărului. *Liviu Seleş*: Ofensiva culturală în Germania. *Octavian Ruleanu*: Expoziția Nicolae Brana.

DĂRI DE SEAMĂ. — CĂRȚI. — *Const. Gh. Popescu*: „Vechituri” de Radu D. Rosetti, „Hindenburg” de E. Ludwig, „Pedagogia contemporană” de G. G. Antonescu, „Pietre Rămase” de P. Țiucra Pribeagul. *Lucian Bretan*: „George Pop de Băsești” de I. Georgescu. *Gavril Solomon*: „Ajută-te singur” de S. Smiles.

RĂBOJ. *Const. Gh. Popescu*: Pentruca să se știe, Trei mari dispăruți. *Octavian Ruleanu*: Inviere.

AFIRMAREA

CEVA DESPRE GLORIE

DE OCTAVIAN RULEANU

Este uzual să vorbim de glorie în vremurile când marea reclamă e doar singurul criteriu al recunoașterii. Valorile sunt așa de diferențiate încât a diseca pe fiecare în parte pentru ca să găsești adevărul însemnează să nu-ți cunoști capabilitatea de discernământ. Ajutorul îl primești gratuit, prin reclama făcută, care are darul să ridice la un momet dat pe culmea gloriei pe cineva sau ceva. Și atunci ești celpușin dispensat de un autocontrol, indiferent că selecția făcută prin zarvă și publicitate este de bună intenție sau nu, cum se întâmplă îndeobște.

Eminescu în Scrisoarea II. vorbind despre glorie reflectă că ea e: „închipuirea ce o mie de neghiobi idolului lor închină, numind mare pe un pitic”. Definiția ni se pare extrem de actuală și azi. O putem mai ușur constata, aci la noi acasă, unde fanfaronada și puzderia de admiratori lingușitori, și profitori, altoesc slavă măritului lor idol dela care atârnă.

Tot ce constituie suprafație și mărire, nu este decât o ipocrizie tacită a

acelora care trebuie și au interesul vital să joace tumba învârtejirii spre glorie a potentatului.

Valorile în provincie sânt inegale. Somitate nu este miopul în războiu cu vremea și oamenii, cu indoleanța și clevețirea, pentru a lucra ceva constant de bună apreciere, ci fonful adulat de piticii zurbagii, de gălăgioșii cafeinelor și cluburilor decavate.

Valoarea este domnul mânăitor abil a lor câteva fraze stereotipe, culese mai mult din dările de seamă ale revistelor. Domnia-va este cult, distins, manierat până la pedanterie. Face furori în societate și se bucură de înaltă favoare în lumea bună. Acest fel de valoare e cea mai reprezentativă la noi.

Când spoiala și mascarea este unită cu un semn al unei trecătoare, dar toluși sonore situații, atunci gloria devine cetate invincibilă. Marele om este închistat de o aureolă sortită să înturiece în jur prin prea abundenta-i lumină. Superioritatea dsale e toată revărsată spre cei neînsemnați, așa că în fond

rămâne cu un fum în creieri și cu o amărăciune uscată în gâttejul secătuit.

Gloria în virtutea principiului de muncă este in-existentă în provincie. Trec drept culturali oameni care știu sonoriza un fapt de nimic. Micile clanuri provinciale, etichetate cu peceți grele de zisă cultură, se bucură de respectul tuturora. Cine nu admite opera de zero a clanului este sorocit ca necunoscător într'ale materiei.

Și vai de o insultă mai mare decât aceea de a numi pe cineva necult. Pentru a nu ajunge la o asemenea injurie toți se închină în fața unui redus lucru, deoarece nu îndrănesc să aibă opinie separată. E ca și în povestea vicleanului care a durat pentru un împărat, un castel trasat doar prin linii pe nisipul unui țarm de mare. Împăratul ca să nu-și dovedească slăbiciunea pușinelor sale vederi, a lăudat spusele înșelătorului, admirând celebrul castel pe care nu-l zărea. Supușii la rândul lor, contrariați că nu văd nimic ce-ar merita o încântare din partea împăratului, au sfârșit prin a contempla cu toții minunea invizibilă. Fiecare supus era convins în acel moment că a or-

bit de abinelea, de nu poate distinge o asemenea arătare. Povestea ne interesează numai până aici.

Viața de provincie cu greu te va impune într-o postură de adevărată glorie. Vinovat de aceasta nu-i mediul, ci oamenii

mărunți în opinii care au adus la obișnuință comună metoda reclamei goale și-a fanfaronadei de-au creat mediul. Acesta paralizază apoi avânturile.

De altfel valorile distincte se impun ele, în orice timp și în orice loc.

VECHIMEA ELEMENTULUI ROMÂNESC DIN SĂTMAR

DE PETRU ȚIUCRA, PRIBEAGUL

GEOGRAFIE. Anonimus în cap. II. „...tunc dux Galicie ceterique consocii sui... sic Al-mum ducem et suos nobiles rogare ceperunt, ut ultra Howos uersus accidentem in terram Pannonie descenderunt... Terram uere que est inter Thisciam et siluam Igfon, que iacet ad Erduelu, a fluvie Morus usque ad fluvium Zomus, preocupauisset sibi dux Morout, cuius nepos dictus est ab Hungaris Menmorout...” (Fehérpatak, pag. 16).

FOLKLORUL ȘI POPULATIA. Cronicarul Anonimus amintește numai nobilii poporului indigen aflător pe aceste plaiuri la venirea ungarilor. Totuși în treacă scrie și despre poporul de rând, deși cu dispreț: „si tam nobilissima gens Hungarie... facta sua ex falsis fabulis rusticorum uel a garrulo cantu ioculatorum, quasi somnando audiret, ualde indecorum et satis indecens esset”. (Fehérpatak C. I. p. 6.)

Despre naționalitatea poporului de rând, cronicarul zice în capitolul IX.: De pace inter ducem et Ruthenos”: Quam terram habitarent Sclavi, Bulgari et Blachi ac pastores Romanorum.

Românii de azi, numiți odinioară Blachi (Vlachi, Valahi) în județul Sătmar sunt descendenții celor mai vechi locuitori, Daco-Celți romanizați; numele topice și onomastice românești

dovedesc aceasță vechime. Să nu ne închipuim însă o populație deasă ca cea de azi. Terenul acestui județ a fost timp îndelungat acoperit cu apă, mlaștini, mocirle, trestiișuri și codri deși satele și orașele erau rare, iar locuitorii deosemena puțini. Chiar și bunicii cari trăesc încă, își mai amintesc de codrii, adăposturi de hăiduci pe câmpia Sătmarului și Sălajului (numiți în graiul poporan „prunci săraci”); îi găsim în următoarea cântare codrenească :

„Tucumi-te drum de țară,
Da călcatu ești de cară,
Și de goale și de pline,
Și de prunci săraci ca mine”.

Călătorul care calcă drumul de țară, dela Sătmar spre Viile-Sătmarului și astăzi mai poate vedea podul peste pârâul Homorod, lângă crâșma celebră de odinioară, cântată de poetul Petőfi și în care benchetuiam hăiducii câmpiei; în grădina se pot observa încă tăeturile făcute de cuțitele aruncate din sălbatica voinicie a renumitului bandit Alexandru Róza.

Dar timpurile s’au schimbat, cultura a adus lumină, înlocuind obscuritatea codrilor, volnicia a dispărut, pământul a devenit cultivabil și în loc de fioroasele fluierături din degete, clopotele bisericilor cheamă creștinii la rugăciune, iar în loc de păstorit și hoinărit școala des-

chide calea spre viața așezată și spre iubirea de muncă. Satele și oamenii s’au sporit, individul a abandonat firea i egoistă și viețuind împreună cu alții, formează viața socială.

INSEMNĂTATEA NUMIREI SĂTMAR (SATU-MARE). Cuvântul sat este moștenit de români în mod natural prin devoltarea limbei române, fie dela Celții romanizați (Galli, Gallachii, Valahii) colonizați aici, fie direct dela Dacii cari vorbeau un dialect celtic. La Celți a însemnat loc fortificat. În limba latină s’a întrebuintat în forme de *Fossatum*, din care s’a continuat în limba română ca *Fsat* (sufixul latin *um* s’a elidat). Aflăm acest cuvânt în „Psaltirea șcheiană”, manuscris din veacul al XVI-lea, în posesiunea Academiei Române. În limba albaneză a rămas până azi în uz *fsat*, până când în limba modernă română s’a elidat litera *f*. *Dicționarul românger man Tussaint—Langenscheidt, litera S: Sat=Das Dorf. „A face sat.”* (în senz figurat = *Sich zum Plaudern versammeln. „A nu face sat unde va”* = *nich lange an einem Orte bleiben. Dicționarul latin-român de M. Stăureanu: Satus = 1) Semănarea; 2) Nașterea, neamul, originea; 3) Recolta (figurat) Dicționarum Latino-Hungaricum de Farkas Elek: Fossatum = Körülárkolt város; körüljárás tábor = pârâu; oraș înconjurat cu pârâu; lagăr înconjurat cu pârâu (castru).*

Savantul maghiar Samul Borowsky, când se dispută originea numelui Sătmar se pronunță astfel: „De altfel, dacă numele Sătmarului ar deriva de fapt din cuvintele *Sat* și *Mar* acestea nu fac aluzie la origine valahă (românească), ci la origine celtică, deoarece limba română a împrumutat acestea cuvinte din limba celtică”. Istoricul care face trimitere la derivatul celtic al cuvintelor ce compun numele Sătmar intenționează a depărta pe Români de Celto Daci și

astfel a-i considera venetici pe acestea plaiuri, dar am dovedit în alt articol, că cuvintele celtice aflătoare în limba română nu sunt „împrumutate”, ci moștenite în mod firesc numai de români în timpul formării limbei române, din elementele popoarelor cari au vorbit această limbă și din cari a luat naștere poporul românesc; aceste cuvinte sunt piese scumpe din tezaurul strămoșesc.

Cuvântul Mar. (Literatură: Dr. Marinescu, „Studii despre Celți și numele de localități” pag. 345) *Mar* = deal. *Bwr, bar* = deal, munte; din această formă: *bar, far, mar, par*, var încă înseamnă *deal, munte*. Astfel *mar 1*) înseamnă *deal, munte și cetate, loc fortificat pe deal*. Dacă *mar* se află înainte de un cuvânt care înseamnă *deal*, atunci *mar 2*) înseamnă *mare* (*magnus, gross, nagy* și înalt. Dar *mar* înseamnă și *pârâu, apă*, etc. *Marilla*, localitate în Bănat, pe munte. *Marilas* oraș pe insula spaniolă Luzon, întreaga insulă e stâncoasă și vulcanică. *Marilles* sat în Belgia. *Marigliano* sat în Italia (nu se exprimă). *Marila*, sat cu ruini vechi aparținător comunei Leotești jud. Romanați. *Marella*, castel pe deal în Spania.

Câteva nume, în cari *mar* (mai vechiu *mwr* — citește *mur*) = deal: *Marberch*, deal în Elveția — *mar* = deal *berch* (nemț. *berg* = deal; către numele celtic s'a adus cel german). *Marburg* oraș în Hessen zace pe coastă de deal; aci *mar* = deal ori cetate, ceea ce explică *burg*. *Marsberg* deal în Westfalia; aci nu e vorba de zeul roman de război *Mars*, ci de celticul *mar* = deal și s poate purcede din *ais* = nalt, sau *as* = *sa* = loc. *Marsi* popor în Latium; au locuit pe dealuri lângă Sabini (munteni). Alt *Marsberg* în Prusia, 913 m., e mai mult decât *Marrilă*, dar *Marsberg* trebuie să aibă în apropiere soți mai nalți și aceștia au sufixul *il*, ori *ir* = nalt. *Marug* deal în satul Ciclova (Bănat) *mar* = deal și *ug* e diminutiv (ex. *butur-ug-ă*) adevă-

un butuc găurit (scobură) mic, unde *mic* este exprimat prin *ug*, rămas din limba celtică, recte daciă *ă* este femininul). În compozițiune: *Dolmar* deal lângă Meiningen; *dol* = nalt (altcum deal) și *mar* = deal *Marsia* și *Maris-os*, râu în Dacia, din *mar* = deal, și *is* din *ais* = apă fluviu, azi *Mureș*. *Murad* un râu ce curge în Eufrat, din *mur* = deal și *ad* = apă. *Marsaille*, oraș în Franța, este situat pe teren stâncos, în formă de potcoavă; la început zăcea mai adânc între dealuri, azi lungit spre port Lângă acest nume amintim *Mârșă*, sat în jud. Vlașca; *Mârșani* sat în Dolj; *Marsenița* sat în jud. Hotin; *Marsilieni*, sat în jud. Ialomița. Numinile de localități de pe întreg teritoriul locuit de popoare amestecate cu Celți seamănă cu numirile din Țara noastră nu numai din întâmplare, ci pentru că au fost locuite de popor de acelaș neam cu această limbă sau cu un dialect asemănător — *Daco-Celți romanizați*.

În afară de acestea mai cităm următoarele localități de compoziție asemănătoare, aflate în „*A magyar korona országainak helységnevtára*” de Kollerfi Mihály anul 1877: *Akmár* sat în jud. Alba; *Dolmar* sat în jud. Solnoc-Dobâc; *Folkmar* sat în jud. Szepes; *Imar* sat în jud. Veszprém; *Katymár* sat jud. Bacs. *Singuratic* și în compoziție: *Mareu* (Moro Mare) jud. Solnoc Dobâca; *Marrok* jud. Baranya; *Marof* jud. Zala; *Marok* jud. Bereg; *Mar-Patak* (pârâul Marului—Pârâul dealului) jud. Ciuc; *Mar-Pod* jud. Sibiu; *Marșova* jud. Trencsén.

Din cele expuse rezultă că cuvântul *Satmar* este cuvânt românesc, fiind transmis strănilor de către *Vlahi* (Români) singurii indigeni cari se continuă din Daco-Celto Romani Dr. Borowsky o susține aceasta în mod involuntar. Dar sunt și alți savanți, chiar unguri, cari recunosc originea românească a Sătmarului. Între aceștia aflăm pe Iosif Zanathy, prim-

preforul (Főszolgabíró) din Sătmar în anul 1769 (cf. Szatmár-Németi sz. k. város, p. 1ă1-2) Nu știm dacă Zanathy și-a bazat propunerea ce a făcut oficial, pe cuvintele celtice, așa cum zice Borowsky, sau a avut alte criterii. Explicarea s'a încercat de numeroși filologi străini și români, însă părerea este, că explicarea lui Zanathy e cea mai aproape de adevăr.

Dr. Dr. Nic. Drăgan, în „*România în veac. IX-XIV*” pag. 416 este de părerea, că deoarece în documentele cele mai vechi nu găsim în numirea Sătmarului cuvântul *Satul*, sau *Satu* (cu articolul *u* sau *ul*) (cf. *Satu Lung* în Sătmar și Brașov; *Satu rău* (etc.) nici finalul e din partea a doua (*mar e*), trebuie să ne îndoim în explicarea din acest compus românesc. Aceasta se referă la deducția din *Satu-Mare*, sau *Satul-mare*, însă în deducția făcută de noi în sprijinirea originei antice, cuvântul *Sat* nu are trebuință de articolul *u* sau *ul*. Rostirea s'a continuat, până azi neschimbată, iar al doilea cuvânt (*mar*) nu are finalul e din motivul că nu înseamnă *mare* (*gross, magnés, nagy*) ci este și el un substantiv de origine celtică. Asemenea exemple ne-au rămas destule în numirile românești de localități: *Mar-patak*, pustă aparținătoare satului Tulgeș, jud. Ciuc; *Marsova*, jud. Trencsén; *Mar pod* jud. Sibiu; evident că *Mar* este substantiv separat de *Pod*, cu toate acestea nu se scrie *Marul podului* sau *Podul Marului*. Avem exemple chiar mai puternice; *Satchinez* jud. Timiș Torontal plasa; *Sălămuș* jud. Caliacra plasa Balcic; *Satnoeni*, jud. Ialomița plasa Călărași, din cari exemple se observă iarăși, că cuvântul *Sat* în compoziția numelor de localități nu se întrebuițează articulat. *Chinez* (Cnez), *Lămuș* și *Noeni*, nume de localități botezate după numele persoanelor fondatoare sau proprietare. *Chinez*, după tradiție, este palatul lui Pavel Chinezul (Cnezul), în care loc se văd și ruine. Ală-

turi de locul reședință s'a fondat cu siguranță o colonie (sat) de locuitori! *Lămuș* a fost de sigur o moșie lângă care s'a fondat o localitate (sat) de clăcași; *Noeni* deasemenea cunosc pe Dl. medic Dr. Noica, diminutiv din *Noe*; *Noeni* au fost descendenți sau oamenii din familia lui *Noe*. În cazul nostru a trebuit să existe aici în antichitate *Mor* cetate pe deal (de aici a derivat în traducere ungurească *Satmárhegy*) iar *Satmar* s'a compus după fondarea unui sat împrejur de cetate (*Mar*).

Lanka. Dr. Borowsky, o. c. p. 163 scrie „Unii scriitori pretinși savanți, și din cuvântul „*Lanka*“ au vrut să făurească un argument doveditor pentru originea românească a cuvântului *Sătmar*“. Cuvântul „*lanka*“ se întrebuințează în regiunea *Sătmarului* de către unguri cu acelaș înțeles al cuvântului românesc „*luncă*“. Pe lângă *Crișul-Alb* ungurii zic „*lunkaság*“ (*Márki Arad története*), -*ság* e sufixul unguresc adăugat la cuvântul românesc „*luncă*“ —

dar în alte regiuni: ungurii întrebuințează cuvântul neaoș unguresc *völgy*.

Luncă (*Lanka*) se numește partea grădinelor la Est dela orașul *Sătmar*, care parte prin poziția sa pe malul drept al râului *Someș* corespunde întru toate numirei ce i s'a dat. Cât privește etimologia cuvântului, aflăm următoarea explicație: *Drăgan, o. c. p. 39*: „*Loc = adâncitură, vale, luncă (Szinyeyi, Magyar nyelvőr XXIII. 350), care, cum se știe, derivă din slavicul Loka, deci acelaș radical din care este și românescul Luncă*“.

Ungurii din *Sătmar* au luat cuvântul dela *Românii* indigeni, dovadă este, că nu-l întrebuințează sub forma de *Loka*, cum l'ar fi putut primi din gură slavă, ci sub forma de *Lanka-Lunca*, în care se remarcă sunetul *n*, nazalul antic al limbei noastre (c. f. *Ungur*, în care deasemenea observăm pe *n* caracteristica limbei noastre vechi nazale, altfel neromânii pronunțau *Ugor*, iar slavii *Ugri*).

buitoare de fericire și de omenie ?

În fond, bietul, pe cât e de descris în culori naționale, pe cât e de necesar și de înțelept în anumite împrejurări, pe atât îl găsim de mirositor și de prost în diferite situații. Afară de cazurile când e nevoie de produsul muncii lui, de sprijin pentru a ni se servi interese proprii și egoiste, nimeni nu se apropie, nimeni nu se ocupă și nimeni nu ia în serios țăranul. Nimeni. Fiecare ne gândim întâi la ceiace ne creem nouă, la reputația noastră de îndrumători, la impresia pe care le-o facem celor ce ne urmăresc din oraș când mai stăm din când de vorbă cu uneia *depe la țară*. Conferințele, lucrările scrise, articolele de ziar fără exemple nu prind, nu interesează. S'a convins oricine, și mai ales țăranul, de inconsecvența propovăduitorilor noștri. Lui îi trebuiește, impresionându-l, forma concretă a vorbei, fapta, sucul ei. Fără ea nu se îndreaptă, nu se primește, nu se promovează nimic sănătos. Și, Doamne, mare influență mai are exemplul practic al surtucarilor asupra țăranului! Cât îi el de mândru când poate împrumuta ceva, ce nu-i știrbește credința, dela un domn, dela un boer. Cine-a observat unele influențe în limbaj, în apucături, în îmbrăcăminte chiar la acei ce au servit ca ordonante în timpul armatei își pot da seama imediat de marea putere a exem-

SIMPLU MIJLOC DE PARVENIRE

DE CONST. GH. POPESCU

Țăranul, acest îndărătnic păstrător de datini și credințe strămoșești, acest re-generator de moravuri, a ajuns dela o bucată de vreme un obiect, o marfă vie, de falsă atracție pentru o seamă de intelectuali, de justificată valoare în mâna politicianilor. Socotit, de ahtiații după diferite demnități, singurul mijloc de parvenire, tentează stărînd ambiții. Pe bunăcredința sau simplitatea lui, alimentată cu diferite otrăvuri pentru a fi exploatată, se țes anumite planuri ridicându-se adesea oameni

cari ne-amețesc cu înțelepciuni isvorite din vârfuri de pumni ori din funduri de buzunări.

Cu el ne lăudăm la părâzi, la ocazii, pentru a ne afișa ori consolida incompatibile situații. Ne-aducem aminte de el când voim să părem filantropi, când vrem să ne-arătăm arama, ori când e vorba să predominăm situații politice. Mai ales la nevoi politice. Nu e oare țăranul acela care, de când cu sufragiul universal, promovează capacități selecționând „valori“ distri-

plului. Rău sau bun dar exemplu.

Intellectualii de obicei — socot intelectual pe-acel ce ținând pas cu majoritatea lucrărilor apărute în domeniul carierii lui îi în curent și cu orice scrierea literară de seamă — în marea lor majoritate, fie de prin sate, târguri sau orașe, când nu stau departe, țin la distanță și evită orice amestec cu viața primitivă a țăranului. Durerile, mizeria, necazurile semenului cu opinci, suman și analfabet, nu-l ating, nu-l stînjesc, nu-l importă pe intelectual. Mai mult. Cunosc cazuri, aci în Sătmar, când chiar copii — azi oameni ajunși — din țărani, prin țărani, boerindu-se, fie că se leapadă nemaicunoscându-și părinții, fie că părăndu-li-se o rușine a se expune cu ei, îi persecută în loc să-i ajute ori îndrepte.

Când câte unul mai înțeleghător al rostului său de om luminat și șlefuit, se apropie și caută să îmbunătățească unele neajunsuri ce au repercursiuni asupra întregii noastre economii sau viață de stat, acela e socotit în cazul cel mai bun un «de teapa lor».

Dacă am fi mai puțin „intellectualii” și mai mult oameni și creștini adevărați, ne-am da seama numai decât, câte s'ar putea îndrepta atunci când la bunăvoința și exemplul viu al scurtucarului s'ar alătura răbdarea și înțelegerea țăranului.

S'au întrebat și se întreabă oare vreodată intelectualii noștri aciuai prin

orașe și în orașe prin cluburi ce-au făcut, ce-ar fi putut face ori ce fac pentru ridicarea satului din care au săltat grație unei întâmplări sau unor eforturi? De câte ori s'au sfătuit când s'au întâlnit — de cercetat personal acasă nu mai vorbesc — și ce îndrumări au dat prietenilor, vecinilor, colegilor copilăriei lor pentru a le stimula ambiția deschizându-le ochii asupra diferitelor lucruri?

Dacă intelectualii de azi ridicăți odinioară de prin sate s'ar întoarce din când în când la sat, în mijlocul acelora în cercul cărora au crescut, cu sfatul și cu exemplul, dacă s'ar ține o legătură continuă întărită prin botezuri, cununii ș. a., fața celulelor noastre s'ar schimba simțitor și altul ar fi aspectul general al sateanului și al satului.

◆◆◆

PRIN TEMPLUL AMINTIREI

Prin templul amintirei am trecut,
prin liniștea din colțuri nepătrunsă;
și-am tras cu greu,
cu truda unui om neputincios,
zăvoare ruginite dela ușă.

S'a strecurat o umbră în altar
de-alung de ziduri,
mucegăite negre ziduri,
cu urmele de sfinți în var.

O strană cariată a trosnit
în liniștea de nimeni tulburată,
și-un liliac
în fâlfâit greoi
din umbra unor ziduri a țâșnit
spre bolta 'ntunecată, rece . . .

Prin templul amintirei am regăsit
icoane prăfuite,
icoane din trecut,
și'ngenunchiat, cu mâinele 'ncleștate,
prin liniștea din templu m'am pierdut.

. . . o umbră în altar a tresărit! . . .

ALEXANDRU NICORESCU

GĂNDURI DE IGIENĂ RURALĂ

DE IOAN LUCA

Gradul de civilizație a unui popor se constată după numărul somităților ce le are în artă, muzică, poezie, științe etc., zic unii gânditori. Alții, spun că civilizația unui popor o arată cantitatea săpunului consumat raportată la fiecare ins din marea masă proletară. Către cea din urmă părere înclină cei mai mulți din cei ce se străduiesc a defini starea de inteligență a unui neam. Mai ales reprezentanții medicinei preventive, care au de luptat cu dușmanul identificat mai totdeauna de microscop, sunt cei mai numeroși partizani ai acestei credințe, fapt pentru cari propagă pe toate căile și mai ales în marea masă a poporului, că săpunul și apa, nu constituie un lux, ci o necesitate a vieții.

Ei au tot interesul dictat de profesiunea lor, ca omenirea să fie ferită de boalele ce se abat din când în când și care în mare parte se datoresc ignoranței care a devenit o tradiție în masa conservatoare a mediului rural.

Când reprezentanții medicinei preventive nu pot împiedeca întinderea unei epidemii sau stingerea unei endemii, intervine medicina curativă, a cărui rol e dus până la capăt. Deci, unii sunt pentru preîntâmpinarea boalelor iar alții pentru stărpirea lor, în cazul când s'au incuibat! Și poate dacă glasul celor dintâi n'ar striga în pustiu, nu s'ar ajunge la stări ce alarmează liniștea societății în materie de igienă. Ziarele vestesc apariția tifosului exantematic, tocmai acolo unde lipsa de medici nici când n'a fost semnalată. Cred că-și mai reaminesc supraviețuitorii marelui războiu, de groaznicul flagel ce s'a abatut atât asupra armatei cât și asupra populației civile din Moldova în acea vreme când în proiectatul triumf al morții s'a adunat întreaga noastră armată și cu floarea tinerimei din ținuturile Olteniei, Munteniei și Dobrogei, spre a nu cădea în mâinile inamicului, după incercatele lupte de pe Argeș! În acea tinerime se pusese nădejdea pentru a se forma elementul de rezistență și cadre în armata refăcută și reînviată ca și pasărea Fönix, dându-ne mărețele zile de epopeie dela Mărăști, Mărășești și Oituz! Dar foarte mulți din cei plecați de acasă cu gândul de a se înrola în armată și pe la școlile militare au fost decimați de tifosul exantematic ce băntuia cu furie în Moldova murind fără să-și fi putut aduce întregul aport patriei, de dragul căreia și-au lăsat părinții frații și surorile precum și satul în care copilărise, în școala căruia i se zămislise gândul de jertfă pe altarul patriei.

Misiunea franceză medicală inconjурată de a noastră, a desfășurat o luptă eroică din punct de vedere igienic contra celui mai fe-

ribil dușman din spatele frontului tifosul exantematic! Auziam pe atunci că membrii misiunii franceze sosiți în Moldova pentru a coopera la buna reușită a acțiunii noastre, ca unii ce aveau experiența războiului început cu doi ani mai înainte, sau mirat de starea neigienică a locuitorilor de pe sate, care datorită în mare parte ei purtau vina de această epidemie. Cea dintâi operă a acestei misiuni străine, a fost înființarea de băi în fiecare comună și a unei eluve pen'ru deparazitare. Iar când au fost puse în funcțiune, populația s'a arătat refractară față de această inovație și în loc să dea năvală la baie, fugeau de acasă în zilele când le venia rândul, fapt care a adus înăsprirea măsurilor din partea armatei pentru recalctranții con'ravenienți la legea sănătății publice! La vestea că populația satelor refuză baia, misiunea franceză n'a avut decât cuvinte de compătimire la început și a căutat să afle adevăratele cauze de refuz direct la locuitorii satului. Și le a aflat prin elevele și elevii cursului secundar, care erau din sate și cari au putut edifica complet pe medicii francezi chiar în limba lui Voltaire de motivele ce i fac a nu merge la baie.

Motivul nefrecventării băii era de o parte neobisnuința locuitorilor cu așa ceva, nefiind în uzul vieții lor o grijă deosebită pentru o viață igienică. — iar pentru femei și fete, o cauză puternică ce a fost înțeleasă în cele din urmă, chiar de medicii misiunii franceze. Datorită armatelor atât celei române cât și în special celei ruse s'au incuibat în populația satelor boalele venerice și cum ele sunt considerate de boale rușinoase mai ales în mediul rural, s'a ajuns la un moment dat să facă ravagii în sănătatea publică, luându-se măsuri preventive pentru unii și curative pentru alții!

Deci, mergerea la baie a fetelor și a femeilor bătrâne și tinere la un loc cu cele atinse de boli venerice a căror semne de boală apăruse în mod evident ca plăgi pe corp și în mod implicit, zise semne ale necinstei de către restul sexului feminin neatins, constituia după ele, un ultragiu moralei patriarhale din sat.

Iată dar motivele de refuz, la participarea băii publice. Atunci s'a cerut de către populație a nu mai fi obligată de a merge la baia comunei, căci 'ș vor face ei singuri băi, în locuințele lor. Nu li s'a îngăduit căci era greu controlul, dar dacă s'ar fi intensificat ordinea și după încheierea păcii fie de a-și construi fiecare familie, s'au de a avea în comun baie, s'ar fi împământenit un obicei foarte bun! Într'o antologie a figurilor reprezentative medicale ce au luat parte la războiul de in-

trezire, referitor la cauzele epidemiilor ce au încercat greu atât armata cât și populația satelor, se făcea un vag apropo la corpul didactic primar, care ar fi fost cel mai indicat, ca paralel cu pregătirea morală ce a desfășurat-o din belșug în populația țării pentru marea evenimente ce au urmat, trebuia să li se formeze o mai puternică educație igienică, spre a nu se întâmpla lipsa de înțelegere în măsurile preventive și curative de igienă. Ovină ne dreaptă adusă corpului didactic și în mod indirect neuitatului Spiru Haret, fostul ministru al instrucțiunii sub care s'a pregătit indeosebi sufletește, credința în izbândă. Fiindcă chiar din anul 1902, deci cu 14 ani înainte de începerea marelui războiu, când se începuse activitatea extra școlară a învățătorilor, s'a lansat ideea băilor publice de către ministerul instrucțiunii care a fost secundată de cel de interne și pe alocurea unde prefectii și-au făcut un titlu de ambiție, inovația a prins.

Iată dar gânduri de igienă rurală cari n'au lipsit și au fost cu mult înainte de evenimentele războiului de întregire. Și după trecerea a 34 ani, aceste gânduri de igienă rurală sunt reluate tot de un ministru al instrucțiunii în persoana Dlui Dr. C. Angelescu, însă de astădată ideea se urmărește prin școală, punându-se problema băilor școlare în lumea satelor noastre, alcătuindu-se planurile de construcții în mod oficial.

Câci pregătindu-se de timpuriu, adică prin copii de școală, viața igienică a satului va fi cu totul alta, când o generație întreagă va trece în fiecare săptămână prin baia dela școală și puterea exemplului va fi evidentă în gospodăria lui. Fiindcă nu e destul să se spună copilului la lecțiile de istorie și igienă, că strămoșii noștri, Romanii aveau fiecare băi în casele lor și ca dovadă a vieții lor curate ori cine mergea în vizită la un prieten, trebuia ma întâi să-i ofere o baie și numai în urmă celelalte manifestări de ospitalitate. Ar putea copilul să și pună întrebarea că dacă suntem urmașii unor așa strămoși însemnați, noi de ce n'avem băi în familie și nici publice, bineînțeles cei dela țară! De sigur că nu i-ar fi ușor nimănui a satisface curiozitatea unui copil. Iată cazul cel mai bun de a se face lecții de igienă practică, nu teoretică în școala satului.

Cu toate că țaranul nostru e în genere mai curat de cât unii locuitori din Europa Orientală, ca Ucrainieni și Ruși, totuși igiena corpului nu e încă o deprindere în viața lui, sau cum se mai zice o a doua natură. Și pentru aceia încă mai dăinuiește și azi proverbul — nu întreg adevărat — că românul se spală de două ori, la naștere și la moarte. Dar dacă vara omul dela sat se mai abate pe la râu cel puțin spre a se răcori, căci de baie de curățire nu prea poate fi vorba lip-

sindu-le săpunul, apoi iarna e și mai greu de presupus așa ceva. Iată dar că școală în preocupările ei educative urmărește înființarea acestor băi, spre a primi elevii deprinderea de a se scălda cu apă caldă și săpun azi, care va trebui să-i devină o adoua natură, în viața lui de cetățean. Însă pentru a prinde ideea băilor școlare, e necesar pregătirea unui băieș priceput spre a da indicații țăranilor cum să se poarte după baie fiindcă experiența cu înființarea băilor pe timpul lui Sp. Haret, a eșuat chiar din cauză că mulți săteni au răcit grav în urma băii făcute. ba unii din ei se spune că chiar au murit.

Deprinși de copii cu baia de apă caldă și săpun vor continua și ca oameni mari în sat și nu vor mai fi duși aproape cu forța la baie când sunt militari, căci presupun că mulți au observat cu ocazia concentrărilor ca ofițer de serviciu pe corp sau ca aghiotant, că ostașul își face îndată de lucru, numai să nu meargă la baie. Parcă ar fi certat atât cu apa cât și cu săpunul. La drept vorbind numai armata a făcut lecții de igienă practică cetățeanului, căci școala numai teoretic i le-a dat.

Este necesar a i se da îndrumări de natură igienică cetățeanului. Cele ce urmează vor întări nu numai necesitatea educației, dar chiar o legiferare n'ar strica. Am cetit undeva că acum tocmai nouă ani, adică în anul 1927 chiar în luna Martie, un corespondent al unui mare ziar din apus, sosește în țara noastră și o cutreera în lung și lat, fiind într-o călătorie de studii și avea interes să meargă împreună cu mulțimea cea mare a țării, adică cu țărâ-nimea spre a o privi, a o studia mai de aproape și chiar din mersul trenului,

La întrebările ce i s'au pus spre a se afla impresiile ce le-a cules din ancheta socială făcută, a fost nespuse de revoltat, fiindcă nu putuse călători cu clasa III-a datorită aerului ucigător de infect din vagoane!

Iată certificatul ce ni s'a dat, cu toată pretinsa democrație și bogăție materială cu care veșnic ne place a ne lăuda pe la răspântii cu țara noastră! Un străin n'a putut călători în vagoanele de cl III din România datorită aerului nesuferit fiindcă țaranul nu și face baie. Se poate o rușine mai grozavă primită de sentimentul de mândrie națională? Pe această cale, ne facem loc în conștiința lumii civilizate că suntem un popor de nespălați. Și din această cauză avem sate întregi pline de scabie cari niciodată nu se vindecă fiindcă locuitorii nu o consideră ca ceva grav. Ba am auzit chiar pe conducătorii firești ai satelor că pe alocurea această boală e considerată ca prevestitoare de timp bun și e botezată în multe feluri. Cât trebuie să lupte bieții oameni ai școlii până va scoate acest obicei din viața satului! Iată dar că gândul de o mai mare igienă în mediul rural este

bine venit și dacă-i va reuși Dlui ministru Dr. Angelescu pe deplin acțiunea băilor școlare, vor fi alungate unele resturi de superstiții de pe sale, meritând întreaga recunoștință a marei mase rurale.

Nu de plase model ar fi lipsă în aceste vremuri grele. Ar trebui să se înceapă cu organizarea primei celule a societății care este familia și când vom avea familia model de deprinderi bune și frumoase, așa va fi satul și în mod implicit și plasa.

Deaceia, acțiunea ministrului de instrucție ar trebui secondată cu toată precăderea și de alte departamente care au ramificații până în viața satului, spre a se primeni în întregime mediul punându-se stavilă tuturor boalelor și superstițiilor ce-și au locul azi și care aduc prejudicii locuitorilor. Să nu se lase aceste griji numai în spatele corpului didactic primar, făcându-l mereu răspunzător pentru nereușita unor măsuri nu prea îndelung studiate.

DIN VOL. INSCRIPTII PE LESPEZI DE VIS.

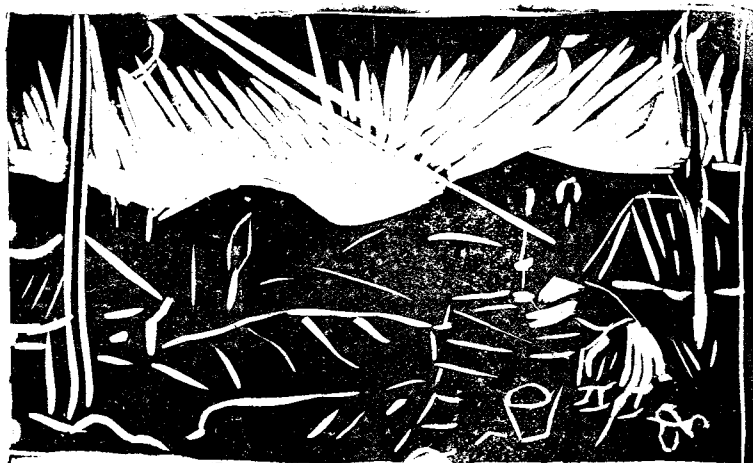
ÎNTÂLNIRE ÎN VIS

Hai iubito să consumăm și iubirea ce ne-a mai rămas.
Să ne strivim durerile 'ncercate de mărire în umilul pas.
Poate mai târziu ne vom aduce cu nemărginită milă aminte
De viața noastră risipită în lumină stinsă de cuvinte.

Nu mai privi 'ndoelnic peste zile și 'n nimicnicia ta.
Nu suntem cei dintâi pe lume în a învinge timpul și-a uita.
Și altădată mâinele ți-au ars de dorul sacru de-a trăi.
Nu plânge pe apusul ce ne cade 'n suflete când poți zâmbi.

Așa ca altul care fu 'naintea mea de anii tăi ales
Am pentru tine și vocea ta de lut, acelaș înțeles . . .
Uite, mi-e trecutu'n ochiul care te cuprinde pretenește
[suferind.
Și mugurii ce ne-au crescut pe ramuri de azur îi văd
[pălind . . .

D. HINOVEANU

CARACTER ȘI CUVÂNT DE ONOARE

DE GAVRIL SOLOMON

Aproape zilnic e dat omului să audă, în relațiuni de tot felul, rostindu-se cu multă ușurință și sacramental tonicele vorbe „pe cuvânt de onoare.”

Prin aceste cuvinte se anticipă cu certitudine executarea sau împlinirea, într'un viitor mai apropiat sau mai depărtat unei promisiuni. Sunt ocazii multiple, când o persoană, spre a fi crezută, e silită sau recurge de bună voie și comod la un „pe cuvânt” ori „parol d'ohneur”, spre a-și întări afirmațiunile în cele mai dese cazuri banale, ceiace-i devine pe neobservate un obșnuit complement în tot cuprinsul verbiului să cotidian.

Cum însă cuvântul de onoare face parte integrantă din caracterul persoanei, am putea să-l numim etalonul după care apreciem demnitatea și consecvența cuiva. Rostit cu ușurință sau nu, cuvântul dat onorează orice persoană ce și-l respectă.

Constatăm însă cu regret că numărul persoanelor consecvente în ceiace spun și fac, azi e considerabil de redus. Acest chaos de ne'ncredere a contribuit deasemenea la accentuarea diferitelor nuanțe de crize și descredit moral general.

Lumea de azi a ajuns în situația regretabilă de a numai crede decât doar în ceia ce vede. Și e simptomatic acest chaos de ne'ncredere generală.

Cazurile de ne'ncredere între indivizi și națiuni sunt notorii. Recent chestia Locarno, nerespectarea cuvântului dat în numele unei națiuni.

În atmosfera aceasta de ne'ncredere generală, individul lucrează și el pe cont propriu, folosindu-se de arta diplomatică în convingere și recurgând la orice mijloace spre a reuși.

Pe vremi, din bătrâni, se spune că cuvântul de onoare era utilizat doar la ocazii excepționale și solemne. Atunci se vorbea mai puțin și se făcea mult, în opoziție cu timpurile de azi când toți vorbesc și mai ales promit, deși știut este că puțin se ascultă și rar se crede. Negativismul acesta de altfel e legitim și explicabil.

Azi cuvântul de onoare, care altădată era lege, e ceva uzat și prea comun. Și fiindcă totul e în funcție de obișnuință ușor ar putea fi înlocuit de cuvinte mai modeste ca: promit dacă-mi va fi posibil, rog să fiu crezut etc.

Românul moștenitor al caracterului roman este din firea lui cavalier și împlinitor ireproșabil al cuvântului dat. Cazurile izolate trebuie să le atribuim unei infiltrațiuni fanariote și balcanice, cari au alterat această virtute aleasă și în sânul poporului nostru, mai ales în urma experiențelor câștigate în război prin raporturile noastre cu alte popoare.

Rămâne stabilit că nerespectarea cuvântului dat ori exagerata întrebuintare al acestui cuvânt duce implicit la un discredite și degradare lentă dar sigură, care imprimă persoanei respective un calificativ absolut nemăgulitor.

Tara clasică a respectării cu-

vântului dat este Anglia. Dacă aiurea idealul unei persoane este să câștige un milion la loterie, pentru un englez, din copilărie idealul e să ajungă un gentleman, spre a intruchipa în el toată game virtuților alese.

Nu de mult mi-a fost dat să-l aud pe un „intelectual” milionar că, dacă azi vrei să trăești trebuie să fii șmecher. Semnificația acestui „șmecher” era de a înșela și desființa pe oricine poți.

Iată un fel de a gândi al unor oameni de azi. Pentru ei singurul ideal e banul și puterea. Cuvântul de onoare și morala sunt simple noțiuni utile de întrebuintat numai spre a impresiona pe creduli și naivi.

Doamnă, a exclamat un rege în urma înfrânderii sale „totul e pierdut afară de onoare.”

Să cultivăm acest sentiment al demnității omenești măcar în copii, ferindu-ne a le servi exemple dăunătoare, căci onorarea-i edificiu personalității morale.

Micile promisiuni făcute de părinți să nu rămână, sub nici un motiv ne'ncplinite, deoarece copilul e inclinat a prinde chiar părțile „tabu” din ceiace văd, constă și aud. Să exercităm și supraveghiem pe copii în diferitele ocazii să-și respecte promisiunile cu orice sacrificii, instruindu-i că onorarea este singurul bun ce supraviețuește peste toate bunurile materiale acumulate de noi o viață întreagă.

Înapoi la, respectarea cuvântului dat, la onoare.

„Honni soit qui mal y pense”.

INCREȘTARI

PROBLEME

Noul Cod Penal Român »Regele Carol II.« și Procedura Penală

Fricțiunile conținui și acute în mecanismul statului fiind o rezultanță a diferitelor regimuri de drept, unificarea legilor, adaptarea lor structurii sufleteste, aspirațiilor și necesităților specifice poporului român întregit, a devenit o condițiune și firească și logică.

Preocuparea factorilor de căpetenie din această țară tinzând la o viață armonioasă în toate domeniile publice ori private, a dus, pe lângă unitatea de simțire, de limbă și lege strămoșească, de învățământ și progres cultural și la unitatea legilor.

Pentru atingerea acestui țel s'au încercat diferite sisteme, s.a. crezut în primul moment că metoda de a extinde toate legile în vigoare dintr-o parte a țării asupra celorlalte provincii va da rezultate. Acest sistem, caracterizat prin expresiunea de »unificare cu furca« a fost repede abandonat. S'a constatat, argumente istorice și de ordin legislativ pledau un contra lui, că în loc de unificare sufletească, eram amenințați cu desărgarea.

S'a acceptat sistemul natural al unificării pe cale lentă legislativă, întemeiat pe studii, cercetări științifice și politico-sociale, care să fie într'adevăr rezultante și expresiunea fidelă a structurii sufleteste a întreg neamului Românesc, iar legea unificată produsul geniului acestei națiuni.

Aceste antecedente premergătoare lucrării de alcătuire a Noului Cod Penal »Regele Carol II« și a Procedurii sale ce va urma în curând, după o

muncă titanică, și-a ajuns apogeul prin sancționare.

Noul Cod Penal Român »Regele Carol II« este azi cel mai modern din întreaga Europă, bazat fiind pe cele mai recente descoperiri ale doctrinei și științei penale, procedurală și penitenciară. Ca orice lege de acest gen, el este chemat să îndeplinească cele două funcțiuni în statul nou întregit: pe de o parte de *justiție și apărarea statului*, pe de altă parte pentru *apărarea societății împotriva infracțiilor*. Prin cea dintâi apără ordinea constituită în stat, legile pozitive existente, impune respectul normelor de drept internațional, iar prin aplicarea sancțiunilor represive reacționează împotriva turburătorilor și răufăcătorilor în contra acestor legi și ordine stabilită. Pe de altă parte însă, prin funcțiunea sa *politico-socială* ia măsuri de securitate și apărarea societății sau individului pentru a-i asigura viața, bunul, libertatea, onoarea și integritatea corporală sau ființa-i juridică.

Legile penale — fie ele legi pozitive (coduri), fie de ordin procedural (procedura) sau de știință penitenciară (penologia și știința penitenciară) cu toate

sunt de ordine publică prin însăși funcțiunea pe care o îndeplinesc. Era firesc deci ca, pentru apărarea statului și a organizațiilor și instituțiilor sale de drept, unificarea legilor să înceapă tocmai cu Codul penal, fiindcă această este legea care îi asigură existența, siguranța sa internă și liniștea socială.

Unificarea legilor civile replegându-se drepturile private și raporturile de drept personale sau obligaționale dintre diferiți cetățeni ai țării, este o chestiune mult mai dificilă, care însă nici nu reclamă o grabă deosebită și care se poate face oricând în decursul vremurilor.

Pornind de la considerațiunile generale expuse și apreciind funcțiunea capitală a noului Cod Penal al României care a fost votat, și sancționat recent întru unificarea sufletească, apărarea ordinii în stat și a păcii sociale, salutăm cu bucurie această operă națională, care desigur în curând își va produce roadele-i binefăcătoare. Nu putem da aci explicațiuni prea detaliate în ce privește cuprinsul legii și aplicațiunea sa, aceasta fiind de datoria doctrinei, a cărților și revistelor științifice de specialitate. Ne exprimăm doar bucuria că această monumentală lucrare care durează de aproape două decenii, face *urbi et orbi* dovada necătestată a capacității de muncă constructivă și a unui progres cultural inegalabil a națiunii noastre, produs al geniului românesc din actualele hotare.

Data de 1 Ianuarie 1937, când el va intra în vigoare, va fi o dată epocală în istoria legislației națiunii Române.

LUCIAN BRETAN

Touring Clubul Român și pitorescul regiunii Sătmarului

Tara Românească gătită, cu codrii, cu munții și văile sale, este un raiu coborât pe pământ, pe care însă prea puțini îl cunosc în întregime.

Unii Români și astăzi conti-

nuță să plece anual pentru cură de boală în străinătate, pe motivul că ar găsi confort mai bun, oameni mai cinștiți, băi mai bune, ducând cu ei peste graniți milioane grele.

Te întrebi însă de ce ne vizitează atâția străini? Trenuri încărcate cu Cehoslovaci nu se opresc până la Constanța. Vin Polonezii vin Sârbii, cari știu să aprecieze valoarea stațiunilor noastre climatice-balneare și le găseșc mai bune decât ai noștri cari trec frontierele și pe cari nu i putem în nici un caz da model de cetățeni buni.

Ei cutreeră alte țări, pe cari le laudă și nu-și cunosc nici măcar leagănul strămoșesc. Căci dacă stai și te gândești serios te întrebi: unde este mai frumos răsăritul soarelui decât la Marea Neagră? Care țarm rivalizează cu Coasta de Argint dela Balic? Unge găsești poezie mai încântătoare decât coborând cu plutele pe valea Bistriței? Unde găsești codri mai încântători ca pe muntele Ceahlău, Tibles, Retezat, sau pe încrețita coastă a Carpaților? Unde poți vizita mănăstiri ca cele din Moldova sau Bucovina, pictate de un Grigorescu? Unde întâlnești lanuri de grâu ca în Banat și pe Bărăgan? Dar vântul și pescuitul cântat de un Sadoveanu sau Brătescu Voinești, unde îl întâlnești dacă nu în pădurile și văile necstui pământ al Daciei Felix?

Iată numai câteva tablouri din acest raiu pământenesc.

De ce să călătorim la Budapesta, să vedem mustățile ungurești și să nu mergem la București, să cunoaștem mai în tăiu greerul vieții românești?

Cunoașterea țării e înlesnită de Asociația Touring Clubul României, asociație ce de interesată de chestiuni politice și-a precizat următorul scop:

1. Dezvoltă turismul prin toate formele și favorurile lui

2. Conservă frumusețile naturale pe cari le declară rezervă de stat.

3. Caută să influențeze tineretul școlar, să-l scoată din locurile de perzanie ale orașelor și să-l ducă în mijlocul naturii.

4. Marchează și construiește poteci, drumuri, case de adăpost, casa turiștilor etc.

5. Editează ghiduri, albume și cărți turistice.

6. Dezvoltă în străinătate propagandă vie în favorul frumuseților naturale ale României, spre a atrage vizitatori străini cât mai mulți, contribuind indirect la îmbunătățirea situației materiale a țării.

Județul Satu Mare bogat în regiuni pitorești nu putea rămâne fără o astfel de organizație, care să dea posibilitate Sătmărenilor, ca în condițiuni cât mai avantajoase să cunoască județul în lung și în lat, cutreerând: Tara Oașului, a Codrului, Chioarului Baia-Mare cu lacul Zânelor, Iavoarele, Gutinul și fiecare loc însemnat

pentru farmecul lui, pentru istoria sau legenda lui.

Touring Clubul Român secția Satu-Mare, a luat naștere la stăruința câtorva iubitori de natură și s'a așezat în cadre fixe în ziua de 8 Martie 1936.

Și acum, când razele soarelui de primăvară își revarsă căldura, strănși uniți fără deosebire de clase sociale să folosim timpul liber, ieșind în mijlocul naturii, căci nimic nu e mai evocator și mai nobil ca viața de turist!

În mijlocul codrului vom uita supărările și necazurile, înălțându-ne sufletele către sublim.

ZENO SPĂRCHÉZ

Ofensiva culturală în Germania

Asistam în toamna anului trecut la un mare spectacol ce se desfășura pe străzile umede, sub cerul de plumb al capitalei Prusiei. Spectator străin, în mulțime de trecători nemți ce-și opriau pasul grăbit ca să arunce și ei priviri admirative, contemplam minunatul corțegiul alegoric ce amintea că în acea zi se serbează praznicul cărții.

Treceau rând pe rând tablourii reprezentând etape din istoria graiului nemurilor, a graiului ce învinge timp și spațiu: dela cărămizile hieroglifice ale Asiro Babilonenilor, la papyrusul Egiptenilor, la stylul încrustat, graiul Romei nemuritoare pe table de ceară, la pergamente ticluite de sfios monahi ori străluciți seniori ai Evului Mediu — și până departe la Gutenberg, părintele tiparului și al cărții.

Apoi camioanele purtau prezentul. Un bătrân îndrăgît al literilor își împlinia viața între rafturile acoperite de colb. Un tânăr cu părul de aur și cu azur în ochii-i curioși, citea cu aviditate pe Goethe, alul pe Schiller, sau pe Nietzsche, ori pe Schopenhauer — gândiri și scrieri ale geniului nemțesc culese în volume frumoase și ieftine. Sau pe uriasa platformă

de pe alt camion, o bibliotecă își purta polițele încărcate de cărți și lectorii adânciți întru înțelegerea slovei.

În aceeași zi citiam în ziare discursul ocazional al ministrului propagandei: „Să fie o pildă grăitoare cecece facem noi pentru cultură, lumii întregi” — spunea el între altele.

Ziua cărții germane n'a fost ziua cărții legate în piele, cu autograful autorului și împodobită cu litere de aur, bună pentru a o așeza odată pentru todeauna în mijlocul bibliotecii, spre a bucura ochii cu exterioru-i pretențios. Și n'a fost nici sârbătoarea cărții scumpe.

Ci, a cărții ce trebuie citită, ce trebuie — mai ales — citită de toți.

S'au inaugurat atunci bibliotecă și săli de lectură pretutindeni: în fabrici, în școli, în cazărmi, în cartierele sărace. Acolo, unde lumina pătrunde mai greu; acolo, unde se simte mai mult nevoia ei.

Cartea s'a dat tuturor.

*

Dar a vorbi despre cultura și zarea maselor în Germania, nu înseamnă să te mărginești numai la citit.

Omului de astăzi îi mai trebuie multe: muzică, teatru,

Expoziția Nicolae Brana

opera, cinematograf, excursii și sport — într'alt concept decât al nostru. Cel puțin, aceasta ar trebui să-i fie necesare.

Funcționarul, muncitorul german, precum și tineretul universitar și școlar, cu mijloace modeste le primește pe toate.

E o realizare minunată așa zisa „Kulturgemeinde” („Asociație culturală”), asociație serioasă ce numără sute de mii de înscriși. Aranjează concerte, conferințe, reprezentatii cinematografice și teatrale, dând totodată gratuitate, ori însemnată reducere pe seama membrilor ei, la orșice manifestație culturală-artistică.

Și ți ar părea la început de necrezut, văzând un muncitor ce toată ziua amestecă fonta în uriașe cuptoare, ascultând seara cu pricepere „Tristan și Isolda” la Staats oper după Unter den Linden, sau urmărind cu încordare acordurile „Eroiceii”, executată de Filarmonica berlineză dirijată de un Clemens Krauss.

Mai puternică este cealaltă asociație de același gen, „Kraft durch Freude.” („Forță prin prietenie”), care pe lângă muzică și teatru, mai oferă membrilor ei excelente biblioteci, excursii cu trenuri și autocare proprii pe tot intinsul Reichului. Astfel învață muncitorul german să-și iubească țara, astfel începe el să prețuiască comorile de artă și munca celor trecuți. Ori, organizează lungi călătorii cu vapoare în țări străine, ca participanții să se întoarcă acasă și să caute să îndrepte răul ce l-au văzut mai bine pe alte meleaguri și să adopte ceea ce pare bun și folositor.

Poporul își va iubi cu atât mai mult patria, cu cât o va cunoaște mai bine și va cunoaște munca strămoșilor, pe toate terenurile, mai în adâncime.

Cunoașterea trecutului, dă întotdeauna tărie luptei din prezent.

LIVIU SELEȘ

Admirăm curajul cu care unii îndrăgostiți și încercați în artă, înfruntă pornirile și zeflemeaua provincialilor siropoși. Mai ales în plastică, unde ți se cere un ochiu ascuțit în viziune, ce greu este să încerci a impune o nouă judecată estetică în locul celei vechi, prost înțeleasă și aceea.

Pictorul Nicolae Brana a avut acest curaj. Expoziția ce-a deschis-o recent în Sala primăriei, a fost privită la început cu scepticism de cei mai mulți.

Pânzele și desenele lui Brana ieșite dintr'o frământare interioară prin linia nouă a picturii actuale, n'au putut fi apreciate de publicul neinițiat. Plastică veacului în care trăim nu imită natura pe baza impresiunilor acesteia. Sufletul artistului tinde spre expresia tăinită, care diformează realitatea. Natura nu mai este fotografiere. Ea e trecută prin suflet, diferențiindu-o total. Jocul luminilor calde a dispărut, înlocuindu-se prin culori aspre exagerate.

Dacă în procesul estetic, depășești criteriul vechiu de a vedea contururi precise, atunci nu înțelegi plastică nouă. Esteticul a suferit o lărgire. Liniiile viziunii în noua școală a lui Van Gogh, un rămân la simpla observație de normal. Intuiția noastră va trebui, fără prea mare efort să pătrundă dincolo de impresia ime-

diată. Se va vedea atunci că prin vibrarea sufletului nostru alături de incendierea artistului, vom avea senzația unei mișcări în linii, unei transpuneri în spațiu.

Iată de ce acele dealuri mișcătoare, ale pictorului Brana n'au putut fi apreciate. De asemenea nici acea gamă de cenușiu mistic-religios cu o însemnată notă de naționalism și autohtonism, n'a fost luată în considerare.

Picturile lui Nicolae Brana nu sânt reproduceri după natură, ci sbuciumări lăuntrice diformate. Or tocmai acest diformism constituie supremația artei lui Brana.

Celor ce tot n'au înțeles noua școală plastică și voesc să se mai mențină în conceptele vechi ale veacului trecut, le reproducem după d. Lucian Blaga din »Filosofia stilului« următoarele reflexii ale celebrului pictor Von Gogh: »Aș fi disperat dacă figurile mele ar fi bune; fotografiind un săpător, acesta — după părerea mea — nu sapă. Adevărații pictori nu pictează lucrurile așa cum sunt, sec analizându-le, ci așa cum ei le simt. Dorința mea cea mai mare este să învăț cum se fac astfel de abateri dela realitate. astfel de inexactități și prelucrări întâmplător născute: ei dau astfel de minciuni, dacă vreți, dar mai de preț decât valorile propriu zise...«

Octavian Ruleanu

DĂRI DE SEAMĂ

CĂRȚI

Radu D. Rosetti — »VECHITURI« — Editura Adecărul — 80 lei.

Însfârșit o carte cu miez. O carte care ar trebui popularizată printre provincialii ținuți departe de binefacerile bibliotecilor.

»Vechituri« e un fel de jurnal intim în care atât autorul cât și cititorul sunt satisfăcuți; primul, evocându-și unele amintiri are satisfacția clipeilor trăite, al doilea citindu-le, are surpriza noutăților și mulțumirea complectării anumitor cunoștinți.

Descriindu-ne o seamă de situații la care autorul însuși a luat parte, suntem adesea puși în fața unor probleme impresionante prin conținut, dar savuroase prin stil.

Incepând cu »Armistițiul«, în care ni se înfățișează înaltele sentimente de iubire de neam, curajul și perseverența M. S. Regina Maria de a nu se semna tratatul umilitor ce ni-l impuneau nemții prin pacea dela Focșani, dl. Rosetti conținuă cu inedite și interesante amintiri despre *Vlăhuța*, *V. A. Urechia*, *Smara* (Jna Smaranda Gheorghiu) *Dinicu* (paraliticul) *C. Dissescu*, *Cincinat Pacelescu*, cei trei *Flechtenmacheri* (unul din ei compozitorul »Horei unirei« nu cum greșit se crede că-i Porumbescu), *Mille* (ateul), *Tinerimea Română*, »*România*« (ziarul dela Iași din timpul retragerii). etc.

Adevăruri peste tot. Sinceritatea, susținută cu documente, se desprinde din toate cele 30 capitole cât cuprinde »Vechituri«. Dealtfel însăși mărturisirea dlui Rosetti, în capitolul *V. A. Urechia* — »omul care a murit legând un pachet de cărți pentru dragii de din-

colo« — că »deschide sertarul cu amintiri ca să repare chiar și post festum unele omisiuni (e vorba de unea din marii noștri uitați) și pentru menținerea focului sacru«, e o dovadă a nizuințelor dsale, nizuinți nobile ce trebuiesc recompensate prin apropierea acestei cărți.

Citând la întâmplare, voiu aminti de scrisoarea doctorului Rațiu dela Tribuna prin care-și descrie necazurile și greutatea întâmpinate »din cauza bravului nostru Iancu« sfârșind prin a cere asigurarea »Tribunei« și ajutor bănesc pentru ducerea luptei. Tot în acelaș timp relev și redau scrisoarea drului *V. Lucaciu* din 16 Ianuarie 895 ziua eliberării din temnița Seghedinului:

»Ilustre Domnule«, (se adresa lui Urechia). »Vă aduc gratulațiuni, după cum v'am adus și în public, prin coloanele *Tribunii* pentru acțiunea dvstră. intensivă în cauza noastră.

Pozițiile odată cucerite nu trebuiesc abandonate.

Grațierea noastră este un fapt la a cărui producere noi n'am lucrat. Noi n'am cerut. Primim fiindcă vine dela monarh.

Vin să vă rog să-mi transmiteți spese. Sunt aci fără ban de ajutor. Trebuie să-mi fac vestminte, trebuie să-mi caut de sănătate, trebuie să-mi văd copilul. Apoi trebuie să caut a străbate la Dvoastră ca să punem la cale programul de acțiune pentru viitor. Salutare și la revedere..

V. Lucaciu.

»*Vechiluri*« e o carte care instrucește și recrează. Trebuiește necondiționat citită.

Emil Ludwig — »HINDENBURG« — Editura Naționala Ciornei. 110 lei.

Traducerile dlui Relgis, autorul »Triumfului neființei«, »Melodiile tăceri« s, a., le-am urmărit cu regulitate și până nprezent n'am avut încă nici o decepție.

Dealtfel și-o scriere apărută sub semnătură Emil Ludwig, nu cred să mai aibă nevoie de vreo recomandăție. Autorul lui »*Napoleon*«, »*Fiul omului*«, »*14 Iulie*«, »*Wilhelm II.*«, și încă altele, e o garanție că suntem în fața unei cărți bune, unei cărți necesare.

În cartea de față, după ce ni se înfățișează un tablou al Prusiei răsăritene, după ce ni se vorbește despre modestia Junkerilor, în ceiace privește aspectul, aflăm de originea și vechimea familiei Hindenburgilor, care »trăia de cinci secole sub numele de Beneckendorff pe moșiile ei din Marconia«. Descriind mentalitatea Junkerilor: »și regele e absolut, dară împlinesțe voința noastră«, ni-l prezintă pe copilul Hindenburg caracterizându-i familia: »un neam de oameni sănătoși, fără nervă, fără scrupule, cu mult sânge țărănesc în vine și puține preocupări intelectuale; deaceea, aproape toți membrii lor au ajuns la vârsta de 70, 80 și chiar 85 de ani«. — Educația severă dar creștinească a micului, viitorul mareșal de mai târziu, îl face pe Hindenburg, să serie singur măș la bătrânețe ce-a învățat în esență dela ai săi: »să iubească ceiace ei au recunoscut că e sprijinul cel mai puternic al patriei și anume: Prusia«.

La formarea carierei bătrânului de 1.86 m. înălțime, se observă, din sterilitatea amintirilor, monotonia și lipsa evenimentelor.

Războiul cu frământările, sbuciumul și toate peripețiile lui, îl ridică și-l îndreptățește pe nesdruncinatul Hindenburg la simpatiile mai întâi ale membrilor Reichstagului și-apoi ale întregului popor german. Vederile ori hotărârile lui sunt din ce în ce mai fascutate mai impunătoare. Increderea i se acouă fără nici o rezervă. E singurul și primul care are dreptul să-și plângă soarta țării. Nimeni afară de el n'a avut curajul să o spună și nimeni n'a întrezărit stărșitul dezastuos al măcelului.

Urmările cicloului, relațiile și apropierea de Hitler, până în pragul apusului, sunt impresionant și încheșat descrise.

»Hindenburg« e o carte care te inițiază în anumite probleme prin varietatea situațiilor, care te captivează prin frumusețea formei și a stilului și care mai presus de toate instruește. Ar fi păcat ca această lucrare să fie neglijată. E o muncă care elogiază și pe autor și pe traducător.

◆◆◆

G. G. Antonescu — »PEDAGOGIA CONTEMPORANĂ« — Editura Cultura Românească — 120 lei.

Dl. profesor universitar G. G. Antonescu dela Universitatea din București tipărindu-și prelegerile ținute profesorilor secundari, a făcut să apară în vitrinele librăriilor o carte necesară tuturor membrilor corpului didactic.

După cum însuși autorul ne-o spune în prefață, lucrarea »Pedagogia contemporană« se împarte în trei mari capitole: I. »Problemele generale« în care ni se înfățișează »probleme mai însemnate ale Pedagogiei timpului nostru, cu aplicări la școala românească«; II. »Curențe« unde se încearcă să se deslușească marile curențe în care am putea integra toate manifestările mai de seamă ale Pedagogiei contemporane de pretutindeni și III. »Probleme speciale« care ne sugerează în momente diferite, criza pedagogică prin care trece școala nouă

stră de câțiva ani încoace«.

Cine-și aduce aminte de »Educație și Cultură« va observa imediat că lucrarea de față e o urmare și o complectare a problemelor tratate în prima.

»Pedagogia Contemporană« se recomandă nu numai acelor în grija cărora e dată educația ori instruirea viitorilor cetățeni, ci e o carte care se pretinde citită de orice alt intelectual care se respectă. Natural, că pentru cei de specialitate e indispensabilă căci »dacă principiile, fără considerarea realității, sunt adeseori inoperante, realitățile, neluminate de principii, nu pot fi suficient pătrunse și prin urmare nici bine îndrumate. În primul caz se face știință pură fără efect practic imediat, în al doilea caz, se ajunge la un diletantism periculos«.

Intelectualul conștiințios »va căuta îmbinarea principiilor cu realitățile și năcest scop va trebui, bine înțeles, să le cunoască și pe unele și pe celelalte«. Eu personal aș obliga mărimile școlare să o citească, nu s'o frunzărească cum fac deobicei crezându-se înțelepți, s'o pătrundă și s'o explice, dinpreună cu alte probleme, acelor care n'au posibilitatea procurării, căci rolul lor — al organelor de control — e »pedeoparte de a lămuri, prin conferințe, colocvii, indicații bibliografice, normele metodice stabilite, iar pe de alta, mai în urmă numai, de a se îndreptăța de aplicarea conștiințioasă a acestor norme«. (pag. 108 aliniat ultim capitolul B. »Controlul și îndrumarea școlii«.)

◆◆◆

Petru Țucra, Pribeagul — »PIETRE RAMASE« — Impri-meria C. F. R. București.

Provincial cu preocupări intelectuale de talia dlui Petru Țucra, Pribeagul, inspectorul conducător al Diviziei Financiare c. f. r. din loc, mai rar. Omul acesta, adevărat soarece de bibliotecă, cu răbdare minuoasă și capacitate de muncă uimitoare, a dat la nealță

de-aci din Sătmarul nostru, mort din punct de vedere al evenimentelor culturale, o lucrare care ne face să tresărim din nepăsarea caracteristică și să-l socotim o mândrie, o piatră prețioasă a orașului.

»Pietre rămase« — contribuție la monografia județului Arad — cartea dlui Țucra constituie un eveniment. Reconfortând prin faptul că risipește gândul care neolțea aciuându-se tot mai insistent în inimi demonstrându-ne un început de dăunătoare superficialitate, ne inspiră încredere în forțele noastre, în tezaurul nostru viu, o mul cu toate manifestările lui.

Prefațată de dl. profesor Iorga, savantul nostru neputându-și reține o surpriză își exprimă sincer bucuria: »O adevărată comoară pentru cercetători.« »Nu se poate multări indelul cui a făcut această așa de deplină și de folositoare carte asupra vieții românești din Nădlac«.

Intr'adevăr comoară, căci dl. Țucra prin singură »Pietre rămase« a făcut de-o mie de ori mai multe servicii neamului românesc și ținutului descris, decât dacă ar fi imprăștiat pe piață oricâte alte romane.

Artist în a descrie, psiholog în a cunoaște și zelos în a observa, în persoana de adevărat intelectual a dlui Țucra, Pribeagul întâlnim calități cari, interpretate în sensul lui Carlyle, ne descoperă eroul. N'avem nici un interes să măgulim ori să exagerăm. Dar oare dl. Țucra, cu »Pietre rămase« nu duce după sine, luând cu sine și arătându-ne, timpul, societatea în care a trăit și trăește? Adaptat el împrejurărilor descrise prin problema desvoltată, greșim oare când, aducându-ne aminte de Carlyle, zicem erou? Nu!

Ireproșabilă din punct de vedere tehnic »Pietre rămase« descoperă stări nebănuite arătându-ne valoarea unor lucruri și savoarea cuvintelor pe cari obișnuim în aviditatea noastră de modernism să băgăm în uitare. Țucra te învârtă în jurul

ține pe loc un timp — nu ne prea opream spre a le aprofunda.

Abundența în fotografii ilustrând, susținând și justificând interesantele documente strănse cu trudă și perseverență, ne indică incontestabilă-i valoare pentru generațiile următoare.

»Pietre rămase« e cel mai strălucit certificat pe care munca asiduă a unui șirag de ani îl dă slujitorului ei devotat, cinstit și modest care răspunde la numele de Petre Țiucra, Pribeagul. Va înțelege oare publicul aprecia această migăloasă dar monumentală lucrare?

CONST. GH. POPESCU

◆◆◆

Ion Georgescu: »GEORGE POP DE BASEȘTI« *Oradea*.

Iată o carte, care nu poate să lipsească de pe masa nici unui adevărat patriot român. — Prin editarea acestei cărți, renumitul scriitor de istorie bisericească și literatură, precum și de istorie națională s'a întrecut, de data aceasta pe sine însuși. Această carte nu este o simplă bibliografie istorică sau romanțată a unui om de valoare națională a lui George Pop de Băsești, ci însăși istoria, — am putea spune cu drept cuvânt — a »Epocei de aur« a luptelor naționale și de redeşeptare din Ardeal. Aceasta o dovedește însuși subtitlul cărții: — »60 de ani din luptele naționale ale românilor transilvăneni« — care este cea mai bună recomandare în locul oricăror laude sau recenzii ori critici. Iată pentru ce repetăm — ceiace am avansat deja, însă și mai accentuat — că această carte e obligată pentru fiecare bun român, care nutrește adevărate sentimente patriotice.

Dr. Lucian Bretan.

◆◆◆

S. Smiles — AJUTA-TE SINGUR — *Cugetarea lei 45*.

Tradusă de dl. Al. Lascarov Moldovanu, volumul »Ajută-te singur« este o recentă apariție în vitrinele librăriilor.

Aparută în timpurile de azi,

umple un gol în literatura destinată să îndrumeze mai ales tineretul lipsit de idealism, pe căile nobile ale vieții, să le fortifice sentimentul curajului, o-nessității și energia de a străbate prin obstacolele, din ce în ce mai numeroase, ale vieții.

Prin ilustrarea cu ajutorul biografiilor a personalităților morale și creatoare, din diferite secole și decenii, această carte e menită să servească tuturor ca o lectură captivantă și recomfortantă.

Gavril Solomon.

RABOJ

Apariția »Afirmării« a stărnit, ca orice realizare de altfel, scepticism, invidie și alte diferite fașoane. Mai multă invidie.

În elanul nostru, nu ne impresionăm de nimeni și de nimic. Ne preocupă gânduri mult mai înalte ca să mai avem timp a lua în serios mofturile ori sugestiile anumitor »binevoitori«. Pe lângă înțelepciunea semidoctilor trecem zămbitori și indiferenți.

Interesându-ne de probleme nu de persoane, suntem satisfăcuți și stimulați de înțelegerea oamenilor pe cari i-am întâlnit, de bunăvoința multă peste care am dat.

Ce oare altceva ne-ar putea interesa decât promovarea scrișului cinstit și-a gândului curat puse în slujba unui ideal național?

Nu pentru noi cerem sprijin. Nu perspectivele unei afaceri ne-a îndemnat la drumul pe care l-am deschis. Nici acel al răfuelilor.

Cerem sprijin românesc, sprijinul ideilor pentru a le pune în slujba intereselor culturale românești din acest ținut înstrăinat și uitat. Atât.

Cine-și forțează imaginația pentru a vedea dincolo de aceste sincere mărturisiri, se înșală și-și pierde vremea.

Intitulatului Cincinat Păvelescu, devotatul dlui Victor Eptimiu și prietenul dlui Radu Ro-

setti A. de Hert, s'a stins, în urma unei neprevăzute hemoptizii, în vârstă abia de 48 ani.

Suferința-i trupească alimentată de o continuă durere sufletească din cauza confundării naționalității (mulți îl socoteau evreu: l-a istovit, l-a deprimat, l-a stins. Creștin cu frica lui Dumnezeu, de-o sensibilitate rar întâlnită, apreciatul dramaturg și talentatul scriitor care-a fost A. de Hert ne a părăsit spre regretul unanim.

Prețuit și stimat ca om și scriitor, de pe urma lui ne rămân lucruri cari încreștându-i numele în sufletul acestui neam fac cinstie tinerei noastre literaturi.

»Aripă frântă« jucată nu de mult și pe scena teatrului nostru din Satu-Mare, »Paianjenul« jucată de-atâtea ori pe scena Naționalului, până i-a luat locul »Cocoșul negru« a dlui V. Eptimiu, sunt o elocventă dovadă de calitățile dramaturgului Hert. Celelalte lucrări, ca: »Mărgeluș«, »Bunicul«, »Omul de zăpadă«, ne îndreptătesc să regretăm sincer și adânc această pierdere atât de timpurie.

◆◆◆

G. IBRAILEANU profesorul de literatura română modernă dela universitatea din Iași, autorul diferitelor lucrări literare cu care rămâne să ne mândrim, s'a sfârșit. Cei 66 ani ce i-au fost hărăziți, trecerți prin viață, l-au obosit, l-au chinuit, dar nu l-au înduple at ori schimbat.

Critic temut dar apreciat, își începe activitatea în Roman (1889) la »Școala nouă« împreună cu — dintre cei în viață — dna Isabela Sadoveanu.

La 1900 îl găsim alături de dl. C. Stere la »Viața Românească« ca redactor literar.

Scrie de toate: poezii, epigrame, schițe, romane, studii, tra duceri. Polemizează pe anumite chestii de limbă cu dl. T. Pisanii îndreptătorul curajos și competent al slovei românești.

Oprile-i rămase vor servi drept îndemn generației noastre grăbite și superficiale. Amintim pe cele mai la îndemână:

«Spiritul critic în cultura română», »Scriitori și curente«, »Curente literare«; studii despre M. Eminescu și opera dlui Al. Brătescu Voinești; *Acela* roman.

Garabet Ibrăileanu duce cu sine pe alte meleaguri o gândire subtilă, o fire sensibilă.

◆◆◆

Liceul »Gh. Barițiu« din Cluj a arborat steagul cernit. A murit Alexandru Ciura (n. 1876).

La jalea unei familii se alătură sfiosă durerea elevilor însoțită de consternarea profesorilor văduviți de bunătatea și înțelepciunea conducătorului. Societatea românească Clujană pierde prin dispariția lui Al. Ciura un vajnic reprezentant al culturii și-al caracterului intrasigent. L-am cunoscut cu ocazia unui examen. Examina din latină și greacă.

Bland, omenos și drept. Nu cred să se fi plâns cineva de severitatea-i părintească.

Adus puțin de spate părea cu mult mai îmbătrânit decât îl spuneau anii. Neînțelegerea sau nepăsarea îl mănneau și-l amărau oridecâte ori le întâlnea. Preocupat veșnic de prosperarea culturii și-a educației, scriitorul Al. Ciura, întemeietorul »Luceafărului« s'a stins atunci când s'ar fi simțit mai mult nevoia sfatului și-o sprinjinului său.

Ca ziarist a colaborat la »Tribuna«, »Românul«, »Familia«, »Viața românească«, »Transilvania« etc. — Dintre lucrările-i rămase desprindem:

»Visuri trecute«, »Icoane«, »Amintiri«, »Educația vechilor Eleni«, »Eminescu și Coșbuc«, »Sub steag strein« s. a. —

A. Ciura va trăi îndelungă vreme în mijlocul acelor care i-a părăsit. Va trăi și-a va dirija încă. Semința pe care a sădit-o cu — atâta pricepere și răbdare în suflete nu se poate să se ofilească prea repede.

CONST. GH. POPESCU

◆◆◆

Sună în noapte glas de șoap-tă răsfrântă. Valul mulțimii se apleacă smerit în unduiri de închinare. Naoptea a primit Lumina.

Iar Lumina este Viață veșnică. Bătăile de clopot sânt trâmbițe ferecote cu putere reînăscută. Melodiile lui se preling în sufletele umilite în admirare.

Crist o pătruns în clume ca o speranță eternă. De aceea lumea se îndreaptă spre dumnezeire și reînvie în fiecare an din întunerecul gândurilor.

Octavian Puteanu.

